

КПСС-эй областой комитетэй XII пленум

ХҮН ЗОНИЕ ЭДЭЭ ХООЛОЙ ЗҮЙЛНҮҮДЭЭР ЭЛБЭГЭЭР ХАНГАХ ҮНЭН

[Түгсгээл. Эхнийн 1-дхи нэурт].

Үндэг эхээр суглуулжа абалдаа, 1991 ондо эдэ хоолой энэ зүйлээр хүн зоние һэйнар хангад болохо байна. Гэбшье тигэхин тула программаара харалгадан үйлдэриг хүжөөшье шуула. Нү үйлдэригэе али болодоор дээшлүүлх гэшш манай гол шуула зорилго мүн. Республикн хүн зоние һуөөр гүйсэд хангахын тула һаам-гүй үнэдэй тоо толгойе 100 мянгад хүртээр олошоруула шуула. Мунөө үедэ манай республика дотор 84 мянган үнэдэ тоолодоно. Мунөө үнэдэ бүрибөө 2000 килограмм һу һаагад байгаа һаа, тэрэнэ 3000 килограммда хүргэж өһотойбди. Энэ зорилгыг шидхэхэ гэшш бэлхэн хэрэг бшн. Тимбэ яабашье нимэ үрэ дүн ойрын эрээдүйдэ туйлгагдах аргатай гэжэ олохон ажакнуудай, бүхэли районуудай жошээнүүд гэшшэнэ. Бүхэ районоуд үнэдэ дэйнгээ тоо толгойе олошоруула эрэгтэй. Илангаа энэ ушар Прибайкалийн, Кабанский, Тарбагатайн, Ивалын, Сэлэнгийн, Загарайн районоудай колхоз, совхозуудта эсхэ хабайтай юм.

Гэхэтэй хамта һу һаалин ажакнуудта малай үүлтэр һайжаруула хүдэлмэриг эршэм-тэйгээр аябуула хэрэгтэй. Мунөө дээрэ энэ хэрэг хангалтагүй муугаар аябуулагдахэ. Энэ талаар Госпропом, тусхайлбал, һүхэд, Кауров, Левитин хүдэлмэрэ эрид һайжаруула өһотой. Жэшээн, гоштын олошоруула үнэдэй тоо толгойе олошоруула эрэгтэйбди. Жэлдээ 4—5 мянган нимэ үүлтэрэй үнэдэ эсхэбэрлэгдэдг. Тийн энэ хүдэлмэриг үргэдэ-хэнэ тула шидхэхэ хэмжээ-нүүдэе абаше шуула, һайн үүлтэрэй буруу, гунжадыг эсхэбэрлэгдэ үшөө горитой ехэ дутагданууд тохоболдоно.

Тэжээлэй бааза бэхжүүлэхин тула томо ехэ фермэ бүхэндэ мүнөөнэй тэжээлэй шүхүүдэе байгуула шуула. Мунөөдө бид энэ талаар эсхэ гэгдэлдэ орохойбди. 367 һүний фермэ-нүүдэй оройдоол 227-дөн тэжээлэй шүхүүдэ мүн. Энэ талаар Башуурэй болон бусад зарим районоуд илангаа эхээр гэжэдэ-хэ ябана. Энэ хадаа һу һаам дээшлүүлхэ талаар гол шүд-һайн мэдээжэ. Гэбшье энэ хэрэг-эе һайжаруулын тула үшөө хэрэгтэй байдалтай тоношье хангалтагүй байдаг. 367 фермэ-нүүдэй оройдоол 58-ниинь мэлшадэй байшантай юм. Башуурэй, Зэдын, Хурамаханай, Хягтын болон бусад зарим районоудта мэлшадэй байшанууд тун усон байһаар. Эдэ бүгэдэ хүдэлмэриг эрэгтэй һайн мэдээжэ. Гэбшье энэ хэрэг-эе һайжаруулын тула үшөө хэрэгтэй хэмжээнүүдэе абаше шуула.

Мяха, һу эхээр үйлдэбэрлэ-хын тула малай тэжээл бэлдэ-хэлыг үргэдэхэ шуула. Энэ хадаа хүдөөгэй ажалладэй бэл-дүүлхэ үндэһэн шуула асуудал болоно. Һүүдэй жолнуудта энэ талаар зарим тэдэ хубилгалта-нууд хгэдэ. Гэбшье республи-кэдэ доторнай малай толгой бүхэндэ дунда эргээр 13—15 центерэй тэжээлэй едичикэ тэжээл бэлдэхэлгэ маха болон һу үйлдэбэрлэгдэ дээшлүүлхэ хэрэгтэ хангажа шадангай. Угайжадаа, олохон ажакнууд тэжээл багдар бэлдэхэн.

Мал ажалай продукци эхэд-хэхэ, эддээр хүн зоний эрилтэ хэрэгжэмжнүүдэе гүйсэд хангаха зорилгоонуудыг шид-хэхэ тула 1995 он болотор тэжээл үйлдэбэрлэгдэ 23, харин 2000 он хүртээр малай тол-гой бүхэндэ 26 центер тэжээлэй едичикэ тэжээл бэлдэ-хэхэ өһотойбди.

Ороһоо таряа эхээр ургуул-жа хурааха гэшш энэ зорил-гыг шидхэхын гол шуула. Эгэл тиймэлхэ энэ зорилгыг шид-хэхэлгэд гол ахаралаа хандуу-ла шуула. Газар дээрэ бэл-дүүлгэдэни байдаг хүдэлмэ-

рийн технологиюе, эмхидхэлыг һайжаруула, эршэмтэй һайн технологию нэбэрүүлхэ, газар-таа эзэн ёһоор хандаха мэдэр-лэл хүнүүдтэ хүмүүжүүлхэ, тэр-эний үржэлыг саг үргэлжэ дээшлүүлхэ, ургамалуудай ургаса дээшлүүлхэ, таряанай полине тэрэ хэмжээндэнь үлөө-хэ хэрэгтэй.

Ойрын жэлнүүдтэ шэнинсын, обөсөй, өшмээний ба бусад ургамалуудай шэнэ сортиу-дыг бид болгохо зорилготой эрэм хуаһн, нэн түрүүн ВАСНИЛ-эй Хүдөө ажакн эрдэм-шэнжэлгын институтай эрдэмтэд таряа эхээр ургуул-жа хураалгаа эхэ хубитаа оруула өһотой.

Ороһоо таряанай зүйлнүүд-һэ гадна зерносевай, сенаж шэнэ эхэтэй тэжээл болоно. Прогрессивн продуктын ёһоор эрдэм-шэнжэлгын институтай хэмжээ горитойгоор дээшл-үүлхэ гэжэ харалгадаа.

Тэжээлэй шанарыг һайжаруу-лын тула эрөөр рапс, дон-ник, горох, люцерн гэжэ мэтэ-тэ болох эхэтэй тэжээлэй ур-гамалуудай таригдаха талмай-нуудыг үргэдэхэлгэ тон шуула-ла болоно. Мун тиймэтэ тэжээл-нүүдэе эхээр тарингүйгөөр һу һаам дээшлүүлхын арга-гүй, Олохон ажакнууд эхэ ур-гамалуудыг һуулагалын, зур-яалтын болон хадагалгын тех-нологиюг таринжуула өһотой. Тэжээлэй баазын гол үн-дэ һуурын нуга сабшалан, бэлшэринүүд болоно. Тэдэ тэжээлэй нийтэ хэмжээний 40 процентые үгэдэг, тиймэлхэ мүнөөнэхидэ орходоо һураг-гүй эхэ анхарал тэдэндэ хан-дуула хэрэгтэй. Нуга сабша-лануудай 70 мянган гектар хэр-эгтэйбди, сабшагдэнгүй үлэ-шэнэ, Иймэ баримтанууд Яруу-нын, Хэжэнгийн, Харин, Хура-маханай болон бусад эхэн таряалгаудай ажакнуудта тэжээл-дэг. Сабшагдэнгэд 260 мянган гектар нуга сабшаланууд соо-һоо имитал хахадын, һайжаруу-лагдагдан гэжэ тоотой. Нуга сабшалануудыг үндэһөөр һайжаруула хүдэлмэригдэ рес-публикн Госпропом жэлдэ 3 миллион түхүргэ тухай гар-гашалжа, тоосогоо мэдээний ёһоор жэл бүри 20 мянга гар-ган гектар һайжаруулагданга гээр ашгагданга. Тэдэ тэдэ-хэ хана гэжэдэ һайжаруу-лаһа сабшалануудай тар-май яахадна дээшлүүлгэдэ Госпропомдо эзнэдэ тодо харюу үгэ, энэ хэрэгтэ ёһоор хэншье эркингүй хэ юм.

Нуга сабшалануудай урга-сань бага. Республикада дун-да эрээрэ гектарай 11—13 центер үбэнэ абтана. Тиймэлхэ сабшаланууд дээрэ эхэ хүдэлмэри аябуудга, сабшалануудай обородоудыг ашгагдана ажакнууд үсөөн бшш. Эсэстэн тэндэ үбэнэ усон горитой ехэ ургаса хурагдана. Хягтын райондай «Федин», Ранжуровай нэрэмжтэ колхозуудта жэшээн, сабшаланууд дээрэ түсбэй ёһоор хүдэлмэ-ри аябуулангай ашаар гектарай 25—28 центер үбэнэ бэлдэ-хэгдэн.

Тарбагатайн райондай «Со-ветская Россия» колхоздо олон жэлэй туршдаа гектарай 30—40 центер үбэнэ абтадо юм. Нуга сабшалануудыг саг ур-гэлжин хэрэгжэлдэ үгэдэн, арэндэдэ дамжуулан гүр, али хамтын подрадые аша туһа-тайгаар хэрэглээн гээртэ нуга сабшалануудһаа илангаа эхэ ургаса абтана. Оронгыг совхозой коммунист Мункуев Димбрыл Цыбиникевичин толгойдоол бригада, «Саян-ский» совхозой Хаматанга Пур-бэ Дочиничевин аэмо жэлдэ жэлдэ үбэнэ ногооной эхэ ур-гаса абана.

Гэхэ зуура бүхэ дээрэ нуга сабшаланууд дээрэхэ бай-дал бираггүй. Буряд ороной толгойдоудай үрдэнэй алдар солые һэрэгдэхэ, хүдэлмэринь ур-гаша шанарыг дээшлүүлхэ моральна болон материална аша үрэ эхэтэй урмашуула-нуудыг эохөхо шуула.

Тэжээлэй асуудалыг шид-хэхын тула үбэнэ, сенаж, син-дэ хангалтагүй ажакнууд сабшалануудыг олошоруула хэрэгтэй. Мунөөдө тэдэ дуталда-на, үбэнэй мин 40 процен-тэй хушалтэ дэро хадагалга-дана, силосэй болон сенажэй үршэйшүүд хэрэгжэмжнээ 65 процентда хүргэдэнхэй. Энэ-мнай дунда эргын хэмжээн болон, районуудар абахада, бүришье алгасал эхэтэй. Гос-агропом, районий хүдэлмэри-лэгшэ тэдэнэй барилгыг үсэд нэтрүүрээр үргэдэхэ өһотой. Тийхын тула арга нөөс эхэ хэрэгтэй бшш.

Тэжээл тухай хэлэхэ зуураа мунөө үеын хэрэгүүд тухай дурднгүй гарахын аргагүй. Тэжээл бэлдэхэлгын байдал һа-наза зообоно. Республикада бү-хэ дээрэ мунөө услово тол-гой бүхэндэ 85 центер тэжээлэй едичикэ бэлдэхэгдэн.

хэй, харин Яруунада, Түхэн-дэ, Баунтада, Хурамаханда, Бу-сол зарим районуудта бүр-шөө доошоо. Саг шухуураар, ороһоо хураалга аябуулахтай сасуу тэжээл бэлдэхэлыг тү-гээхэ талаар үсэдөөр орол-дохо хэрэгтэй. Районуудай бо-лон ажакнуудай хүтэлбэрлэг-шэд хада хэбшаланууд, ойн сорхойнуудта, эаха газарнууд-та урғанан бүхы ногооо хураа-хын тула нэмэлтэ хэмжээнүү-дыг абаше өһотой.

Республикн Госпропом, ажакнууд, предпрятинууд овоц үйлдэбэрлэгдэ дээшл-үүлхэ зорилготой. Энэ талаар байдалнай мунөөдө хангал-тагүй, һуурын жэлнүүдтэ овоц үйлдэбэрлэгдэ колхоз, совхозуудта урғангуй, ассор-тиментын тон бага. Овоц ху-длалгын түсбэй гол түлэб ка-пустэ бэлдэхэлгэй ашаар дүүргэдэн. Мэрхоооб, свеило үгээр, томалууд багаар үйл-дэбэрлэгдэн. Улаан-Үдэдэ овоц үйлдэбэрлэгдэ Загарайн, Ивалын, Прибайкалийн, Башуу-рэй районууд тогтоохон түс-бүүлэ дүүргэнхэй.

Овоц үйлдэбэрлэгдэ дээш-лүүлхын тула «Онохойский», «Прогрессивный» совхозуудай болон Улаан-Үдэ совхозууд овоцторгын үндэһэй һуури дээрэ «Удэ» гэжэ фирмэ байгуула-гдаа. Тэрэ овоц үйлдэбэрлэг-дэ 2,5 дахин дээшлүүлхэ гэ-хэ гү, али 25 мянган тонно-ло хүргэхэ өһотой. Тэрэн бэл-дэхэгдэдэг бүхы овочин 80 процентин болохо юм.

Эзнэлхэ гадна Ивалын, За-гарайн, Тарбагатайн, Мухар-Шэбэрэй, Башуурэй, Хягтын районуудай 13 колхоз, совхозууд овоц үйлдэбэрлэгдэ түс-бэй шүхүүдэ гээшэ. Эркин овоц үйлдэбэрлэгдэ хэмээн тийн тула Улаан-Үдэн 2-дох ТЭЭ-эй лүлааа хэрэгжэ, 15 гектар талмайтай топличнэ то-моо комбинодэй барилга, Хой-то-Байгалай районий «Интер-национальный» совхоздо тэ-лжикэ комбинодэй барилга тэ-жээлгэдэнхэй, Гусиноозерскы ГРЭС-тэ топличнүүд баригда-жа дүүргэдэхэ болоо.

Республикн Госпропом, ажакнуудтай хүтэлбэрлэгдэ, Министруудтай Совет эдэ зорил-гоонуудыг дүүргэхэ хэмжээ, эм-хидхэлэй үсэд нэтрүүр хүдэл-мэри аябуула уялгатай.

Хартаабаха ургуула, тэрэ-ний хадагалга бааза байгуул-га, үндэһэн горитой хүдэлмэ-ри дүүргэхэ хэрэгтэй. Олохон ажакнуудта гектарай дунда ээр-гэе 50—60 центер хартааба-ха ургуулагдана. Юундэб гэжэдэ, ажакнуудай хүтэлбэрлэг-шэд, мэржээлэдэ эзнэдэ ан-харал хандуулангүй, үрлэ ху-рэнгэ хааха хэрэг муугаар эр-хилгэдэн. Республикада хар-таабын ээлдэг талмайда мийл 9 процентдэнын сортозой үр-гөөр тарилга хэгдэнэ. Зарим ажакнуудта хадагалга газартай байдаг, өршөөгөө үрлэ бэл-дэдэг, саг үрлэжэ хартаа хуи зонһоо худалдажа абдаг. Эзнэ-ний эсэстэ хартаабын үбшэн-гүүд үргэнөөр дэлгэрнэ. Жо-шээн, Кабанскийн районий ажакнуудта хартаабын бүхы тал-майнууд үбшэндэ дайрагдажа, хартаабынь хадагалгаар бэ-ш байшоо.

Колхоз, совхоз бүхэндэ хар-таабын сортозой үрлэ ур-гуула хэрэгтэй.

Программаар хэрэалагдаһа-най ёһоор хартааба хадагал-га болон буйлуула түбөө иш-дэлтэй бааза хүжөөхөхэй са-суу ажакнуудта подваланууд байгуула талаар эрид хэм-жээнуудыг Госпропом аржа өһотой. Хартааба ха-дагалга түхэрлэгүүдээр хан-гэагдаса мийн 77 процентдэ хү-рэнхэй, харин Хяганын, Түхэн-дэ, Хэжэнгийн, Кабанскийн рай-онуудта бүришье доошоо.

Ажакнуудта үрлэнэй хар-таабын дүүрэн хэмжээндэ, мун худалдагдаха хартаабын зарим хубие хадагалга газар-нууд байха өһотой. Тигээ һаа, тэрэнэй шанэр бүри дээшэ байха.

Госпропом болон РАПО, эрдэм ухаан болон ОПХ-нууд, колхоз, совхозууд ороһоо болон тэжээлэй ургамалууд-ай, хартаабын болон олон жэлэй ногооной үрлэ ургуул-гыг һайжаруула зорилго-той. Энэ талаар дутуу дун-данууд олон үрлэ ургуула талаар байгуулагданга туржэ эохихо үрэ дүнгүүдэе үгэн-гүй. Үрлэ ургуулгыг эхин шатада аябуула уялгатай НИИСХ-ын ОПХ-гү, хүдөө ажак-нын институтай һуралсалай «Бэйгай» ажакн урда горит-той эрлэнгүүд табигдаха өһо-той. Үрлэ үйлдэбэрлэхэ уял-гатай олохон колхозууд, сов-хозууд зорилгоонуудаа дүүр-гэнхэй. Эсэстэн ногагэй се-лекцино ногажүүлэгдэн сортинуудар мунөө үедэ тар-игдана гэбэл шэнинээр—13 процент, обөсөөр—14 про-цент, өшмээнээр—35 процент,

хартаабахаар—9 процент тарг-ида. Энэ хадаа, гол түлэб, юунэй хойшлон болонб гэжэдэ, Гос-агропом, нүхэд Плотников, Пуховский, Рагуз үрлэ хаа-ха асуудалнуудыг муртэй эр-хилнхгүй, үрлэ хааха хэрэгтэе һайжаруула талаар абтаһан шидхэбэрлэгүүдэ бэлүүлхэ эмхидхэлэй хүдэлмэри эохихо ёһоор аябуулангуй.

Хүдөө ажакн продукци үйл-дэбэрлэгдэ дээшлүүлхын, газар ашгагалыг һайжаруу-лын тула подрадыг илангаа арэндэ подрадыг бүхы түлэб янзунуудыг нарижуулага эхэ удха шанартай.

Башуурэй районий Болонгууд-ай совхоз Дайхаа Гилын Митыповичтэй толгойдоол 15 хүнөө бүридэнэ эвено жэл толгой арэндэ подрадыг гу-римеар худална. Тэрэ 379 тол-гой мөл шахана, Машад урид харалагданга 330 центерэй орондо 590 центер мяха ху-рдалда. Суудхын дунда эргын 728 грамм нэмэлтэ шэгнүүр абтаа гэжэ гү, али энше сов-хозой хэмжээнхэ 1,5 дахин дээшэ болоно. Совхоздо центер нэмэлтэ шэгнүүрэй өршөөн үнэ сэн 223 түхүргэ, харин арэндаторнуудта 90 тү-хүргэ болно.

Башуурэй районий «Победа» колхозой Хлызов Инокентий Дмитриевичтэй эвено 23 хүн 1160 гектар тарялан дээрэ үр-длэхэ, ороһоо ургуула. 1987 ондо 17 700 центер түсбэй байгаад, 27 478 центер хураа-га. Ороһооной өршөөн үнэ сэн түсбэй ёһоор 5 түхүргэ 40 мунгэн орондо 3 түхүргэ 80 мунгэн байгаа. Аша нүлөө эхэтэй ажакн тоосон эвено до тогтоогоно, үйлдэбэрлэ-дэ хабайтай бшш гаргаша-нууд үсэдэхэ дононо.

Сэлэнгийн районий ХХ парт-сөдын нэрэмжтэ колхоздо 1988 ондо май һараһаа Влади-мир Дагбаевич Бутуевай тол-гойдоол «Шэнэ комплекс» гэл-жэ һүний фермэ арэндэ под-чэртэ ороо. Фермэдэ 112 үнээн тоологдон. Арэндэд орхын урда тэ фермэдэ 14 хүн бай-гаа, мунөө—9 хүн, тэрэ тоодо, 6 һаалин хуудалнэ. Жэлэй эхинхэ һаанан һу һаам нэ-дондой хэмжэээ 202 центер нэтрээ шуула. Үнээн бүри-нөө энэ 1846 килограмм, ха-рин бүхы колхоздо 1616 кило-грамм һу һаагада, 1 центер үнэ өршөөн үнэ сэн урид ха-ралан тодорхойлогдон 43 түхүргэ орондо 35 түхүргэ болоо.

Жэшээнүүд үшөөше бин, тэдэ бүхы дээрэ арэндэ под-рады муртэй дэлгэрнхэй, Рес-публикн хүдөө ажакнда под-рады коллективүүдэй нилээд олон байхада, тэдэнэй дунда арэндаторнууд 15—20 процент болоно. Эзнэлхэ уламжалан, эхээр бааланһанай хэрэггүй, гэбшье арэндэ подрадыг үйлдэбэрлүүхын тула хүдэлмэри аябуула шуула. Эзнэ, эли дээшлэхэ хэрэгтэй, эли хидхэлхэшье хүдэлмэри байха өһотой.

Арэндэ эрчим коллекти-вүүдэй дүй дүршлэ үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, ажабайдынье гэгэтэ, радио, телевиденээр ходо харуула хэрэгтэй. Тэдэ-ний эохихо экономика хурасал эмхидхэхэ шуула. Пертиин районоуд арэндэ коллекти-вүүдтэ саг үрлэжин анхарал хандуула, ойгууламжын, ний-дэлхэе талмай хүдэлмэри аябуула уялгатай, хүдэлмэри аябуула уялгатай.

Госпропомтой, агропромш-ленна комплексн хүдэлмэри-лэгшэдэй профсоюзой об-комой зүгһөө үсхэл гаргажа, кой дүршлөө хубалдахын, энэ шуула хэрэг эмхидхэл-гыг һайжаруулын тула арэндэ коллективүүдэй хүтэлбэрлэ-лэгшэды суглуула са эрээ.

Хүтэлбэрлэгдэ нарижуулан һайжаруула, хүтэлбэрлэгдэ экономическа олол арганууды нэбэрүүлхэ ябадал рес-публикн хүдөө ажакнда му-рөө эгэл шуула зорилго бо-лоно. Республикн Госпро-пом, тэрэнэй хүтэлбэри, кол-лектив энэ талаар үдэр бүри хүдэлмэри аябуула уялгатай. Гол шуулаһаа гэбэл, колхоз, сов-хозуудта, районно шатада, Гос-агропомой өршөөн бүридэлдэ кооперативүүдэ байгуула хэр-эгтэй. Кооперативүүд манда бин болонхой, тэдэ өршөөгөө һайн талаһаа харуула, гэбшье тэдэнэй тоо эхээр урғангуй.

Мухар-Шэбэрэй районий «За-байкальск» совхоздо, жэшээл-хэдэ, хирнисэ үйлдэбэрлэн гаргажа кооператив бин бол-годо. Мунөө тус совхоз өр-шөөгөө ажакн хангаһаа гад-на районий бусад ажакнууд-та худалдажа эхилбэ. Тигээжэ нэгэ тон шуула асуудал шид-хэгдэжэ байна.

Азын районий барилгын кооп-ератив мунөө бшээр хүдэл-мэри аябуула уялгатай. Байшаа ондо тэрэ 3,5 миллион түхүргэй хэмжээний хүдэлмэ-ри дүүргэхэ юм. Тус коопера-тивта ажаллагдэ 120 хүнэй 3

хүнинь хүтэлбэрлэгшэ, 2 хү-нинь мэржээлэгшэ. Үйлдэбэрлэн кооперативууд-ай хүдэлмэри дүй дүршлэ-лыг Госпропом ба партиин обкомой таһар шуулаха ёһо-гонөөр таран нэбэрүүлхэ өһо-той. Зэдын ба Харин райо-нуудта хойр агро-нэгдэл бин болгонхой. Саашаа имэ нэгдэлүүд олошоруу ээр-гэжэ.

Хубин хамнабарин ажа-кнүүд Эдэ хоолой програм-ма бэлүүлхэ хэрэгтэ эхэ үр-гэтэй. Эдэ ажакнуудта бүхы мяханы 30 центер, һунай—25, хартаабын—60, овоцой 12 процент үйлдэбэрлэгдэнэ.

Байша табан жэлэй 2 жэл-дэй туршда хубин ажакн-нуудэй эбэртэ бодо малай тоо толгой зарим тэдэ олошороо. Саашада мал олошоруула хэр-эгтэй. Эдэ ажакнуудай хүтэл-бэрлэгшэдэй, ногагэй Гусино-озерскы оролдоло тоо хэрэгтэй болон гэшшэ. Загарайн, Ивалын, Тарбагатайн, Прибай-калийн районуудай айлнуудай хахалһа үлүүн хубин мал-гүй юм.

Хубин хамнабарин ажа-кнүүд колхоз болон совхозууд нийтын үйлдэбэрлэн нэгэ таһаршугуй хубин гэжэ ой-гохо өһотойбди.

Хамтын саад, орогдор эрх-илэгдэ партиина, совет орга-нууд анхарала эхээр хандуу-лаха өһотой. Саад эрхилэлгын үнэсгүүддэ хүн зондо байша он-до үгтэхэ эрлэнгүүд гүйсэд хангагдаха байна. Республика доторнай жэлэй дүүртэр 36 мянган саад эрхилэгшэд тоо-логдохо юм. Совет арганууд, предпрятинууд болон орга-низацинуудыг хүтэлбэрлэгдэ, Госпропом саад ургуулагда-дэй кооперативүүдэ туһалхэ уялгатай.

Предпрятинууд болон орга-низацинуудай хамнабарин ажа-кнүүд эдэ хоолой үшөөнүү-дыг бин болгондоо хубитаа нилээд эхээр оруула. Тэдэ-ний тоо һуурай үсэдэ олошо-роо. Мунөө республикн дэ-доторнай хамнабарин 120 ажа-кнэ тоологдон. Мяха, һу, овоц үйлдэбэрлэгдэн 28 процентээр ургаа. Энэнь хамтын нөөс-нүүдтэ нэмэри болоно. Энэ хэрэгтэ эзн ёһоор хандаха жэшээнүүд олон байһаар.

Зэдын волфрам-молибде-ний комбиндэй хамнабарин ажакн үнэргэгшэ шүдэд нэгэ хүдэлмэришэндэ абажа тооло-ло, 29 килограмм мяха, 214 килограмм һу үйлдэбэрлэнэ. Бурятводмелиорациян Харин ПМН нэгэ хүдэлмэришэндэ 70 ПМН нэгэ хүдэлмэришэндэ 70 килограмм мяха, 50 килограмм һу үйлдэбэрлэнгөөр хараална. Тиймийн асбөмөтөнэй зүйл-нүүдэй завод, Шулуутайн лес-промомхоз, Гусиноозерскы ГРЭС, Сэлэнгийн ЦКК, «Гатарский ключ» карьероуправлени нилээд һайн хамнабарин ажа-кнүүдтай.

Зүгөөр энэ хэрэгтэ олон га-зарта савдаһан хүжөөхэ хэр-эгтэй, байшаа ондо нэгэ хү-дэлмэришэндэ оройдоо 16 ки-лограмм мяхан, 20 килограмм һу хүртэхөөр хүлэгдэнэ.

Республикн 40 шөхуу ор-ганизацн болон предпрятн хамнабарин ажакнуудтай боло-локо аргатай аад, энэ арга бо-ломжого хэрэгжэлгэй. Ава-отряд, хилэмжнэй продукцинууд-шай комбинат, «Бурятфери-маш» болон бусад предпрятн-үүдэ өршөөн хамнабарин ажакнүүд юм.

Олон предпрятинуудай хүтэл-бэрлэгшэдэ колхоз, совхозуудай газарыг талалжа үгэхэ эрлэтэ табигд. Манай һанаха-да, предпрятинууд болон кол-хоз, совхозуудай хоорондо хэл-сүнүүдэ баталжа, аграрна це-хүүдэ бин болгохо асуудал-нууд шидхэгдэхэ өһотой. Энэ ушарта колхоз, совхозуудай гү-рүндэ продукци тушааха тү-сөбүүдэ 2000 он хүртээр нэ-бэрлэ үшөөхэ, харин тэрэ түсөбөө гадуур үйлдэбэр-лэгдэнэ продукци предпрятн-ийн коллективтэ үгтэхэ байгаа. Юундэб гэжэдэ, предпрятин коллективтэ хамна-барин коллективтэ ба социаль-хоозуудта, районно шатада, Гос-агропомой өршөөн бүридэлдэ кооперативүүдэ байгуула хэр-эгтэй. Кооперативүүд манда бин болонхой, тэдэ өршөөгөө һайн талаһаа харуула, гэбшье тэдэнэй тоо эхээр урғангуй.

Мухар-Шэбэрэй районий «За-байкальск» совхоздо, жэшээл-хэдэ, хирнисэ үйлдэбэрлэн гаргажа кооператив бин бол-годо. Мунөө тус совхоз өр-шөөгөө ажакн хангаһаа гад-на районий бусад ажакнууд-та худалдажа эхилбэ. Тигээжэ нэгэ тон шуула асуудал шид-хэгдэжэ байна.

Азын районий барилгын кооп-ератив мунөө бшээр хүдэл-мэри аябуула уялгатай. Байшаа ондо тэрэ 3,5 миллион түхүргэй хэмжээний хүдэлмэ-ри дүүргэхэ юм. Тус коопера-тивта ажаллагдэ 120 хүнэй 3

рэгдэгдэнэ. Загаһанай ажакн-уудай материално-техническа үндэһэй һууриг бэхжүүлхэ та-лар һуурай жэлнүүдтэ горит-той юмэй хэгдэхүүд байһаар. Яруунын ба Гусиноозерске за-гаһанай ажакнуудыг, Посоль-скийн загаһа үсхэбэрлэгдэн пи-лотник ашгагалда оруула бөл-сөөр эхээр үнэгайруулагда.

Улаан-Үдэдэ, мун загаһа ол-зобориндо газартын холо-дильна түхэрлэгдэнэ дутал-дана. Ороной олон област-нууд болон хазарнуудта мо-дильна холодильнууд бин болгондой. Гэбшье тимэ юмэй манайда үгы. Загаһа-най промышленностин хүтэл-бэрлэгшэд нүхэд Бураев, Ни-китин өршөөгөө һалбарыг хү-жөөхэ тухай оролдоло гарга-ха өһотой.

Худалдаа найма, нитын эдэе хоолыг савдаһан хүжөөхэ талаар хэмжээнүүдэе абаше гэшшэ тон шуула, хойшоула-лашугуй зорилго болон гэшшэ элидхэлшэ савдаһан тэмдгэ-лбэ. Эдэ зорилгоонуудыг СССР-эй Министруудай Совет-эй «Худалдаа наймаанай тэ-лаар хүн зоние хангалгыг һайжаруула хойшоулаулашугуй хэмжээнүүд тухай» тогтоолоор тодорхойлогдонхой юм.

КПСС-эй обкомой бюро һа-лан хүн зоние хангалгыг һай-жаруула талаар КПСС-эй гэд-шүүд—республикн худалдаа наймаанай министр Скрябин-кай, Буркоопсоюзай правле-нин турүүлгэшэ Худугевай, нитын эдэе хоолой управле-нин начальник Дамбаанай аябуудга хүдэлмэриг тухай тоо-соонуудыг шагнаба.

Эдэ албан зургануудай хүтэл-бэрлэгшэдэ материално-техническа үндэһэй һууриг хү-жөөхэ асуудалнуудыг хангалта-гүйгөөр шидхэнэ, эд барангай нэмэлтэ нөөснүүдэ элрүүлхэ талаар оролдоло

